

тивним, опирається на співробітництво широкого кола державств. Одна з функцій міжнародних організацій — содействовать здійсненню норм міжнародного права.

Ісходя з свйше сказанного, можна зробити висновок, що міжнародно-правове регулювання — це властне вплив державств на міждержавні відносини з допомогою міжнародного права. Існування міжнародно-правового регулювання об'єктивно необхідно і визначається потребою в правовому закріпленні, упорядоченні і розвитку існуючої системи міжнародних відносин. Без міжнародно-правового регулювання не може бути забезпечено нормальне функціонування системи суверенних державств. Нормальним поведінням державства вважається таке поведіння, яке не розходиться з існуючими в міжнародному общенні стандартами.

Таким образом, механізм міжнародно-правового регулювання як сукупність засвідків і способів реалізації положень міжнародного права має метю регулювати міжнародні відносини в рамках міжнародного права.

А для найбільш повного досягнення мети регулювання міжнародних відносин в рамках міжнародного права паралельно використовується механізм міжнародно-правової регуляції і в допомогу йому звичайно використовується метод функціонування міжнародного права, при діянні якого реалізація міжнародно-правових норм здійснюється більш ефективно.

Олизько В.В.

Національний університет «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО В ЕПОХУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Середньовіччя — це період в світовій історії з часовими рамками від V до XV століття нашої ери. Його початком вважають дату падіння Західної римської імперії (476р.), кінцем — побудову Сикстинської Капелли (1481 р.).

На розвалинах Римської імперії в Європі виникло декілька феодальних держав (франків, германців, саксів та ін.), які формувалися доволі швидко і по мірі формування укладали міжнародні договори та приймали певні загальнодержавні правила, наприклад, лицарський статут честі, правила ведення війни. Війна визнавалась справедливою формою вирішення міжнародних спорів. В цей період укладаються в основному договори про воєнні союзи, мирні угоди.

Активну роль в міжнародних відносинах відігравала церква. Періодично скликані собори грали роль кодифікаторів звичайних норм міжнародного права. Так, на Карфагенському соборі (438 г.) був офіційно сформульований один з найважливіших міжнародно-правових принципів — принцип добросовісного виконання міжнародних зобов'язань (*pacta sunt servanda*).

В феодальний період міжнародне право не стало глобальним. На його розвиток найбільш вплинули сильні політико-економічні центри — Візантія, Київська Русь, Західна Європа, Арабський Схід, Індія і Китай.

Утворення феодальних держав, їх роздробленість, постійні міжусобні війни викликали необхідність створення різноманітних політичних союзів і в той же час потреба в розвитку міжнародних відносин. В XIV столітті виник інститут постійних дипломатичних представників, в XV столітті в більшості європейських держав були присутні постійні відомства зовнішніх відносин. В цю епоху склалося консульське право: консули наділялися визначними повноваженнями в області охорони прав громадян своєї країни за кордоном, особливо в країнах Сходу («режим *капітулярій*»).

Розвиток феодальних відносин у Франції призвів до того, що діючі в період правління Каролінгів варварські Пrawdи і королівські капітулярії втратили свою силу. Основним джерелом становиться звичаєве (кютюмне) право.

Наряду с римським правом на розвиток європейського феодального права вплинуло канонічне (церковне) право, котре включало в себе ряд положень, які вплинули на розвиток цивільного права, особливо в області сімейного права.

Якщо говорити про королівські ордонанси, то с середини XIII ст. королівській владі вдалось добитись дії своїх ордонансів на території васальних герцогств і графств незалежно від згоди їх власників.

Середньовічний період пов'язаний з розвитком міжнародних відносин феодальних держав в процесі їх формування, подолання роздробленості, поява великих феодальних станових монархій, а також з початком формування абсолютистських держав. Особливістю регулювання міжнародних відносин феодальних держав було прийняття ними багатьох міжнародно-правових правил рабовласницького періоду. Разом з тим ці норми під впливом державності нової формації збагачувались і отримували подальший розвиток. По-перше це торкалось характеру норм міжнародного права і їх релігійної окраски.

Розвиток міжнародного публічного права йшов 2 шляхами — приймалися на міжнародному рівні негласно до впровадження закони однієї визначеної держави, де законодавча база була найбільш розвинута (Родоський морський закон або Еклога у Візантії) та прийняття міжнародного акту створеною колегією кількох держав на територію якого юридична сила цього закону поширювалась (Рицарський кодекс честі, Великий кютюм)

Сформувались загальні міжнародно-правові правила, якими в своїх відносинах керувались держави, але вони залишались звичаєвими. Наприклад, в якості звичаєво-правових признавалися вимоги про те, що договори повинні дотримуватись (*pacta sunt servanda*), що послі самодержавця є недоторканими, що держава, яка заявила про свій нейтралітет, не повинно надавати воєнну допомогу ворогуючим. Релігійна оболонка міжнародно-правових норм також зазнала змін. Так, характерною особливістю клятви в епоху

феодалізму було те, що вона служила засобом встановлення відносин васальної залежності: з юридичної точки зору, договори, заключені між монархом і нищестоящими феодалами однієї держави і освячені клятвою, мало відрізнялись від угод і клятв між монархами різних країн. Наприклад, клятва давалась при заключенні Мюнстерського (1648 г.) мирного договору.

Іншою особливістю феодального міжнародного права в Західній Європі є вплив на нього католицької церкви. Римський папа Григорій VII (XI в.) першим зробив спробу створити «світову державу» під своєю владою. Римські папи в своєму впливі на міжнародне право керувалися канонічним правом, яке складалось з постанов папських соборів та з папських указів.

Помітний вплив на міжнародне право у відносинах між арабськими державами здійснив іслам, при чому окремі положення шариату, які торкалися, наприклад, законів та звичаїв війни, поширювались і за межі ісламського світу.

Міжнародне право феодальних держав продовжувало перебувати під впливом римського права, що виражалось в цивілістичному характері ряду міжнародно-правових інститутів. Наприклад, це стосувалось інститутів застави і поручительства як засобів забезпечення міжнародних договорів, інституту набування державної території.

В сфері посольського права потрібно виділити появу з XV ст. постійних посольств. Розробляється, особливо в Візантії, пишний ритуал прийому іноземних послів. При слідуванні послів на території держави, де вони отримували акредитацію, послам призначалось утримання зі сторони місцевої влади. Порушення недоторканності послів призводило до суворого покарання порушника і навіть від церкви. В XIII ст. з'явилися перші офіційні інструкції для послів (Венеція). Стало складатися судження про те, що основа прав і привілей дипломатичних представників є суверенітет самодержавця, від імені якого діяв посол. По прибутті в країну акредитації посол вручав вірчі грамоти. Посли звільнялися від митного збору, влада країни перебування повинні були забезпечити охорону членів посольства. Обов'язками посла рахувались: ведення переговорів, вивчення проходячих в країні акредитації подій, доведення відповідної інформації до свого уряду.

Обмежити жорстокість війни намагалась церква. На раді регіональних і вселенських католицьких соборів X—XI ст. були зроблені спроби встановити «замирення по суб'єктам», згідно якого в військових діях не повинні були брати участь особи духовного сану, паломники, вдови, купці, діти до 12 років. Крім того, приймалися рішення про «замирення по об'єктах», виключаючи з сфери військових дій церкви, дома духовенства. Були також спроби встановити дні в які заборонялося ведення військових дій (Божий мир). Спроба заборонити окремі види зброї була зроблена на II Латеранському соборі 1139 р., рішенням якого заборонялось використання засобів для метання і арбалетів.

В період середньовіччя став використовуватись інститут гарантії договорів зі сторони третіх держав. Нерідко гарантом виступав римський папа.

Наприклад, він гарантував виконання договору 1494 р. між Іспанією і Португалією.

Покровительство іноземцям отримало в середні віки більш міцну юридичну базу — в міжнародні договори поступово стали включатися статті про іноземців. Вони, в особливості, містили обов'язок сторін забезпечити перехід майна померлого іноземця до його спадкоємцям, а не до правителя, на землі якого проживав іноземець. В цілому положення іноземців було дуже важким: вони знаходились в повній залежності від феодалного сеньйора, їх особиста безпека недоторканність майна не були будь-яким образом забезпечені. Іноземці, прибуваючі в країну без дозволу, закріплювалися, а виїзд із країни обкладався податком. Лише в період станової монархії зі сторони королівської влади робилися спроби обмежити свавілля феодалів по відношенню до іноземців.

Стаматова М.Ф.

Национальный университет «Одесская юридическая академия»

ВНУТРЕННИЙ МЕХАНИЗМ РЕАЛИЗАЦИИ НОРМ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА

Реализация норм международного права в национальном законодательстве является одним из важнейших вопросов в теории международного права. Реализация международных обязательств на внутригосударственном уровне осуществляется путем вхождения норм международного права в нормы национального законодательства. Именно процесс вхождения норм международного права в национальное законодательство называется *имплементацией*. Термин «имплементация» (с англ. implement — осуществление, обеспечение, исполнение) означает «обеспечение практического результата и фактического исполнения конкретными средствами».

Главная ответственность по обеспечению эффективной реализации норм международного права возлагается на государство. Однако сам факт участия того или иного государства в международных соглашениях совсем не означает, что все их положения будут автоматически применяться. Современное международное право основывается на принципе суверенного равенства государств, одним из проявлений которого является то, что каждое государство само создает свою национальную систему права и порядок ее взаимодействия с международным правом. Международное право возлагает на государство обязательства, порядок реализации которых во внутригосударственном уровне диктуется национальным правом. Как зафиксировано в Резолюции Института международного права, «в принципе, сама первичная система каждого государства определяет наиболее приемлемые пути и средства обеспечения, для применения норм международного права на национальном уровне».